

היש צורך ב"מאבק"?

סאל"מ. צפורי

"חכמים היוהרו בדבריכם, שמא תחויבו חובת גלות ותיגלו למקום מים רעים וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו"
חז"ל

יכולת טכנית — עד עתה עסקנו בנושאים מופשטים, אך בסיכומו של דבר, אם עובדות, רעיונות, הערכות והצעות לא יעובדו כראוי מבחינה טכנית, ולא יוגשו בזמן ובקצב הדרוש שים, לא יועילו לתכלית, ותגובות המטה לא יתאמו את הצרכים. חשובה אם כן לקצינה המטה גם ה"סנדלרות" הבסיסית — היכולת לערוך מסמך כראוי.

*

את נושא הנאמנות רצוי להגדיר ולפרט. נאמנות למי ולמה? יש נוטים לראות את הנאמנות כנושא המגדיר את היחס של הפקוד למפקדו, אך אני הייתי מרחיב סעיף זה ואומר — ראשית נאמנות לעם ולחוקותיו, שנית נאמנות לממונים ולפקודים. כי לעתים נוטים לשכוח, כי אנו איננו משרתים אישיות מסויימת אלא כולנו שותפים בביצוע תפקיד מוגדר. אם עובר המפקד על פקודות הממונים עליו או על חוקי המדינה, או אם הוא פוגע בערכים אנושיים, חובה על קצין המטה להתנגד לו בכל תוקף ולא לסייע בידו.

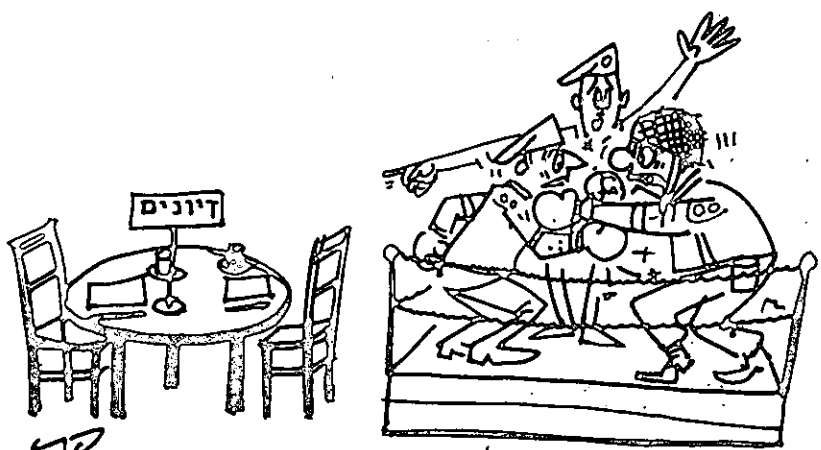
נהות המאבק

קבע אל"מ מ. גור שעל קצינה המטה "להילחם":

- נגד הערכות של הרמה הגבוהה.
- נגד הערכות של קציני-מטה אחרים.
- נגד מפקדו.

חולק אני על המושג מלחמה; מדוע יעשה זאת? אולי ילמד קצינה המטה ויבחן תחילה את ההערכות וההנחות, אולי אין נגד מה להיאבק ולהילחם, ומספיק להבהיר וללבן? מדוע יש להכריז מייד מלחמה?

מה פירוש "לא תמיד תואמים הצרכים והבעיות של הרמה הגבוהה את אלו של הרמה הכפופה לה"? מי הקובע את המטרות ואת משימתן של הרמות הכפופות? עד כמה שזכורה לי עבודת-המטה, כל רמה מגדירה את מטרותיה בהתאם למשימה, אשר הטילה עליה הרמה הגבוהה. אנו חייבים לזכור, כי גם הרמות הגבוהות אינן פועלות בחלל ריק. מטרות הרמה הגבוהה מקורן בהחלטות הפיקוד העליון וההנהגה המדינית של המדינה.

באשר לתכונותיו הבסיסיות של קצינה המטה, תמיד דעים אני עם אל"מ מ. גור, אך חולק על דעתו בנקודות אחדות באשר לדמותו של קצינה המטה.

אצטט את הגדרתו של קצינה המטה ותפקידיו: "כיועץ למפקד דה, חייב קצינה המטה להביע דעתו ולהציע הצעותיו, בכל עת — גם אם נוגדות הן לדעת המפקד. אך זאת — כל עוד לא נפלה ההכרעה. אולם משהודיע המפקד על החלטתו, על קצינה המטה להקדיש את כל מרצו ואת כל מסירותו לביצוע החלטתו כלשונה וכרוחה, ללא הסתייגות כלשהי, תוך כדי נטישת דעותיו האישיות הקודמות — אם היו מנוגדות לדעת מפקדו". כל הפועל בהתאם להגדרה זו ממלא חובתו כקצין ותורם לשותפות. כל החורג ממנה מחבל במשימה.

ברצוני להוסיף כמה תכונות, שחייבות להיות נחלתו של כל קצינה-מטה. אך תחילה שתי שאלות:

● האם אל"מ גור ייחס דבריו לכל קציני-המטה בכל הרמות (כולל מפקדת עוצבה ומפקדה על-עוצבתית), או שמא יש להבחין בין הרמות השונות אליהן מתייחסים?

● האם כללים אלה נכונים לעתות שלום ולעתות מלחמה כאחד? האם תואמים הם תכניות-אב ותכניות-מבצע בנוהלי-קרב רגילים וחפוזים?

מן הראוי להבהיר נקודות אלה, כדי להגיע למסקנות עד איזה שלב יש להמשיך בויכוח ומתי יש לסיימו ולהתחיל בעשייה, כדי להבטיח כי התכנית, גם אם אינה לרוחו של קצינה המטה, תבוצע בצורה היותר טובה.

נואפיינים

אל"מ מ. גור ציין את המאפיינים הבאים לגבי קצינה המטה:

- עצמאות המחשבה והעזה להביעה.
- כושר ניתוח מחשבתי.
- יכולת להציג באופן ברור ומשכנע עובדות, נתונים, מסקנות והמלצות.
- נאמנות.
- נכונות להיות האיש מאחורי הקלעים.
- לדעתי שמט הכותב כמה מאפיינים, אשר עשויים להיות בסיס לכל היתר והם:

- יושר
- דייקנות
- יכולת טכנית

יושר — פשוטו כמשמעו — הגינות בכל מעשה. דייקנות — קצינה המטה חייב להיות אחראי לכל עובדה שאותה הוא מציג בפני מפקדו או בפני חבריו למטה. וידועים מקרים בהם מסרו קציני-מטה נתונים בלתי בדוקים או נתונים חלקיים למפקדיהם או למטה וגרמו לקבלת החלטות בלתי הגיוניות ולבינוי המפקד והמפקדה.